

BESLUIT

De overlegmomenten georganiseerd in 2008 en 2009 met het oog op het Verslag van het Steunpunt hebben plaatsgevonden in een bijzondere context: die van de economische crisis. Deze heeft tot groot en plots banenverlies geleid, maar de gevolgen ervan op lange termijn, en in het bijzonder voor de mensen die in armoede leven, zullen nog moeten blijken. Eén zaak staat alvast als een paal boven water: de crisis heeft het gevoel van een zekere 'hoogdringendheid' verscherpt. Omdat we overspoeld worden met informatie over die crisis, is de verleiding groot om daar met ad hoc maatregelen een antwoord op te bieden. Nochtans getuigen alle hoofdstukken van dit Verslag elk op hun eigen manier van de noodzaak aan een structureel beleid van armoedebestrijding. In 2007 al stelde het Steunpunt vast dat de initiatieven die de overheid nam de oorzaken van armoede onvoldoende aanpakten. Het Verslag 2008-2009 is dan ook de gelegenheid om eraan te herinneren dat het beleid de vertaling moet zijn van een visie op lange termijn: die van de duurzame verbetering van de algemene levensomstandigheden van het individu.

Het armoedebeleid moet gevoerd worden vanuit het perspectief dat iedereen in staat moet worden gesteld om aan zijn persoonlijke ontwikkeling en aan zijn toekomst te werken. De hoofdstukken over werkgelegenheid en onderwijs getuigen daarvan. Deze domeinen zijn twee essentiële hefboomen in de strijd tegen armoede, voor zover die in bovengenoemde langetermijnvisie worden ingepast.

De overleggroep stelt vast dat de cijfermatige doelstellingen in verband met de werkgelegenheidsgraad, gekoppeld aan een structureel gebrek aan jobs, de huidige trend versterkt waarbij elke baan, gewoon omdat het een baan is, aanvaardbaar is. Het hoofdstuk gaat tegen die trend in en beklemtoont dat iemand enkel uit de armoede kan ontsnappen als hij een kwaliteitsvolle baan heeft. Dankzij werk moet iemand in eerste instantie zijn levensomstandigheden kunnen verbeteren, waardig kunnen leven en zowel voor zichzelf als voor zijn gezin een toekomst kunnen uitbouwen. Deze visie vormt de basis voor de interpretatie van de criteria van passende dienstbetrekking binnen de werkloosheidsreglementering. In een context van een vaak onevenwichtige contractualisering, kunnen volgens de deelnemers een aantal ambitieuze criteria van de passende dienstbetrekking een echte factor van bescherming tegen preciaire jobs bieden.

De overleggroep 'onderwijs' heeft zich gebogen over de kwestie van de studieoriëntering en wijst op de cruciale rol die de school speelt om ervoor te zorgen dat iedereen over dezelfde troeven beschikt om zichzelf te ontwikkelen. Het kleuteronderwijs, het lager onderwijs en de eerste jaren van het secundair zijn in die zin beslissend; nochtans weerspiegelt en versterkt de selectie die daar wordt

doorgevoerd de sociaal-economische ongelijkheden. De leerlingen uit achtergestelde sociale milieus leven in een omgeving die ver verwijderd staat van de schoolcultuur, waardoor ze tijdens hun schoolloopbaan vaak meer achterstand opbouwen; ze zijn slecht geïnformeerd over hun mogelijkheden en worden dan ook vaak georiënteerd op basis van een standaardkeuze. Om die ongelijkheid te bestrijden, stelt de overleggroep een reeks maatregelen voor waardoor kinderen en hun ouders een positieve keuze kunnen maken, gebaseerd op hun competenties en op hun interesses.

De andere hoofdstukken van het Verslag buigen zich allen over een vaststelling die in de loop van het overleg overduidelijk naar voren is gekomen: hoewel maatregelen genomen werden om de toegang van de allerarmsten tot de rechten van iedereen te vergemakkelijken, blijven mensen in armoede verschillende hindernissen ondervinden om hun fundamentele rechten te laten eerbiedigen.

Water en energie zijn bijvoorbeeld een onontbeerlijk element voor een leven dat strookt met de menselijke waardigheid. Vanuit dat principe weigeren de betreffende overleggroepen elke afsluiting en bevelen ze maatregelen aan zoals een gegarandeerde minimumlevering, afbetalingsplannen en vermogensbegrenzers in geval een budgetmeter aanwezig is. Water is een gemeenschappelijk goed dat kwetsbare personen zoals daklozen of permanente bewoners van toeristische terreinen al te vaak ontzegd wordt. Een effectieve toegang tot water garanderen voor iedereen veronderstelt dat we waakzaam blijven ten opzichte van een eventuele liberalisering. De waterdistributie moet een taak van de overheid blijven.

De deelnemers stellen bovendien vast dat heel wat mensen in armoede niet van hun rechten genieten waar ze aanspraak op kunnen maken. Het kan zijn dat ze die rechten niet aanvragen of dat ze verschillende hindernissen ervaren in het uitoefenen van die rechten. Het Verslag illustreert deze moeilijkheden op basis van drie maatregelen. Dankzij het OMNIO-statuut zouden mensen met lage inkomens van een betere terugbetaling van hun medische onkosten moeten genieten. Welnu, een groot deel van de rechthebbenden weet echter niet dat zij onder dit statuut vallen. Een automatische toekenning van het statuut zou de toegang tot deze voorziening veel beter garanderen. Het recht op degelijke huisvesting werd bekeken vanuit de invalshoek van de recente wijzigingen die het systeem van de huurwaarborg heeft ondergaan. Het recht om één van de drie wettelijke waarborgformules te kiezen wordt niet voldoende nageleefd. Heel wat actoren vinden dan ook dat de invoering van een centraal fonds voor de huurwaarborg het beste middel blijft om de problemen ter zake op te lossen. Op het ogenblik dat de wet op de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat is aangenomen, heeft de wetgever zeer sterk zijn bezorgdheid uitgedrukt om de toegang tot het gerecht te handhaven. De resultaten op het terrein tonen echter aan dat er een kloof bestaat tussen deze intenties en de realiteit. Het is duidelijk dat de reële draagwijdte van alle genomen maatregelen geëvalueerd moet worden met aandacht voor de 'non take-up'.

Twee rode draden met elkaar verbonden, doorkruisen bijgevolg dit Verslag. Zonder eerbiediging van de fundamentele rechten, kan er geen sprake zijn van een duurzame verbetering van de levensomstandigheden van iedereen. Armoedebestrijding moet zich dus richten op het scheppen van de voorwaarden zodat iedereen in staat wordt gesteld zijn rechten te laten gelden en aan zijn toekomst te werken.

Tekst vertaald uit het Frans